

Bir Sosyal Bilim Romanı

SOSYOLOJİK KAFA

MEVLÜT ÖZBEN

phoenix

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Sosyolojik Kafa

Yazar: Mevlüt Özben

Editör: Ali Esgin

Çizimler ve Kapak Tasarımı: İlker Yatı

Sayfa Düzeni: Gamze Uçak

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

Eylül 2017, Ankara

ISBN No: 978-605-9801-63-8

Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@phoenixkitap.com

http://www.phoenixyayınevi.com

Baskı:

Desen Ofset A. Ş.

Sertifika No: 11289

Birlik Mah. 448. Cad. 476. Sk. No: 2

Çankaya/Ankara Tel: 0 (312) 496 43 43

Dağıtım:

Siyasal Dağıtım

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

Bir Sosyal Bilim Romanı

SOSYOLOJİK

KAFA

I.BÖLÜM

*Kuru bir akça ağaç yaprağı kopmuş, yere düşüyor;
hareketleri bir kelebeğin uçuşuyla aynı. Tuhaf değil mi?
En kederli ve ölgün olan şey en neşeli ve canlı olana benziyor.
(Ivan Turgenyev/Babalar ve Oğullar)*

Sosyoloji Nedir?

Bugün İstanbul, İstanbul gibi; yorgun, sınırlı ve biraz da akşamdan kalma... Gün doğmazdan önce yağın yağmurdan olsa gerek, altını ıslatmış çocuklar kadar da huysuz üstelik. Korna seslerine ve sabahın tazeliğine sığınarak çıkıran satıcılara ara ara eşlik eden gök gürültüleri ile bağır-çağır, ama her halükarda büyüleyici ve son vapur kalkana kadar da neşeli. Bir zanaatkâr bu şehir; malzemesi iyi oldu mu ya, buranın insanının beyefendiliğine-hanımefendiliğine dünyanın hiçbir yerinde rastlayamazsınız. Yollarına düşeni, kaldırımlarında yürüyeni yoğurur, bir heykeltıraş ustalığıyla. Yok; malzeme kötüyse, elini vurmaz üstüne, kaderlerin en kötüsünün orta yerine atar acımasızca.

Yine akşam oluyor burada. Perdelerini çekerek akşamlığın sükûtuna karışmak mı; İstanbul için olacak şey değil bu!

Son vapurun ışıkları karanlıkta görünmez olana kadar perde-leri sonuna kadar açıktır bu şehrin.

Vezneciler Kalenderhane Mahallesi Dar-Ül Elham sokak-taki KYK'nın (Kredi Yurtlar Kurumu) kız-öğrenci yurdundaki ilk haftası Nilüfer'in. Sosyoloji okumak için çıkıp geldiği şehre yabancılığının, dört duvar arasına sıkıştırılmış bir yabancılık halini aldığı ve canını gereğinden fazla sıktığı akşam bitmek bilmiyor bir türlü. Herkes yatıp ışıklar kapatıldığında, gecenin karanlığı, odanın da karanlığı oluyor. Derken, içeriyi de bir anlığına aydınlatan o ışık patlamaları ve birkaç saniye sonra kopan gürültüyle birlikte yağmaya başlayan yağmur, yerini aydınlık bir güne bırakmayacakmışçasına, küstahça kararan gecenin üstüne üstüne yağıyor. Bir bu eksikti, der gibi bir bakış fırlatıyor perdesi açık pencereye Nilüfer.

Büyüyen gece karşısındaki çaresizliğinin gözyaşları gibi yağın yağmur; camdan şeritler halinde aşağı inen damlalarıyla bir şeyler anlatmak istiyor sanki. Yağdııkça, karanlığın sesizliği içinde notaları seçilemeyen bir çığlık senfonisine dönüşüyormuş kime ne! Nilüfer için gecenin ruhunda açtığı çukura yağıyor; birazdan dolup-taşacak ve bize anlatacak her şeyi...

Eskişehir'i doğu-batı istikametinde ikiye bölen Porsuk Çayı'nın kuzeyinde kalan Tepebaşı ilçesinin Ertuğrul Gazi mahallesindeki evlerini ve ailesini şimdiden özledi Nilüfer. Daha ilk haftadan, koyu ve mat sarı ile kiremit rengine boyanmış beş katlı apartmanın son katındaki evleri gözünde tütüyor. Ya odası! Ablası evlendikten sonra hep istediği gibi müstakil bir odası olmuştu, ama neye yarar! Şimdi odasında olmak için neler vermezdi. Bahadır Caddesini ve kendi duruş pozisyonuna göre az-buçuk sağ çaprazında kalan Ertuğrul Gazi Camisini gören penceresinden dışarıya bakıyor olmayı ne çok isterdi; caminin minaresinin yeşil külâhının bulutsuz

akşamlarda ay ışığının eşliğinde parlamasının içinde uyandırdığı huzurun kırıntlarına bile razı olurdu şimdi.

Yaş sıralamasına göre Nalan ve Murat'tan sonra en küçükleri Nilüfer; annesinin (Serap hanımın) kuzusu anlayacağınız... Kendisinden beş yaş büyük olan, yani 23 yaşında olan

ablası Nalan geçen yaz evlenerek Ankara'ya yerleşti; iki yaş büyük olan abisi Murat ise babası Raşit Amcanın (herkes ona Raşit amca diyor) işlettiği pide salonunda çalışıyor, baba mesleğini sürdürüyor olmanın garip övücünü sık sık dile getirerek. Kasım ayında askere gidecek; tüm ailede dile getirilmese de bir gerginlik var bu yüzden.

Nilüfer, o doğmazdan önce ölmüş olan anneanesi ve büyükbabası ile kendisi iki ve dört yaşlarında iken ölen büyükbabası ve babaannesini hiç hatırlamıyor. Bu aile büyükleri ve sonrasında yaşayıp da unutmış oldukları başka başka şeyler, onun gömülü zamanlarında yatıyorlar. Henüz gömülmemiş anıları ve hatırladığı yaşanmışlıkları da var elbette...

Zayıf, cılız bir çocukken; sabahları ya da gerektiği başka zamanlarda kıyafetlerini giydiren annesinin yüzü ve o yüze ait ifadeler bugün gibi tazeliğini koruyor zihninde. O, çocuk sayılacak kadar çocukken, kendisini giyindiren annesinin yüzüne bakar; annesi bu işi kolayına yapamasın da onunla ilgilenmesi daha uzun sürsün diye kollarını bilerek kaskatı hale getirir ve bu hilesini anlayıp-anlamadığını süzmek için gözlerini ayırmaksızın bakardı ona. Şimdi düşünüyor da, iyi ki bakmış; iyi ki çocukça hilelerini sevdikleriyle ilgili şeyler de kullanmış.

Bir keresinde abisinin, oyuncak bebeğinin yüzünü tükenmez kalemle çizikler içinde bıraktığını hatırlıyor da; ne çok kızmış, ne çok nefret etmişti... Onun da canı yansın istemiş ve ayakkabılarının içine bir sürahi suyu döküvermişti. Sonrasında okula başladığı yıllar, öğretmenleri, yağmur, çamur ve gökyüzünde uçan jetler derken, üniversiteye gidecek kadar büyümüştü işte...

Akşam geç uyumasına rağmen gözlerini oldukça erken bir saatte açtı; odalarına yavaş yavaş gün ışığı dolmaktaydı. Kalktığında, ıslak camın dışındaki taptaze günü görünce ken-

dine geldi. Dışarıda yazdan kalma bir gün bekliyordu onu. İsbet oldu, diye geçirdi içinden, pencereyi açıp İstanbul havasını ciğerlerine servis ederken. Dersten sonra arkadaşlarıyla İstanbul'un gözde semtlerinden Taksim'deki İstiklal caddesine gideceklerdi bugün. Gerçi annesi İstanbul Üniversitesini kazandığında, Gezi Olaylarını hatırlatarak, 'bak kızım öyle Taksim'e falan gitmek yok; orası karışık yerler' demişti ya, kâbus gibi bir geceden sonra yepyeni ve umut dolu bir başlangıç iyi gelecekti doğrusu.

O geceyi ve ertesi gün yaşadıklarını her zaman hatırlar Nilüfer. İstanbul Üniversitesi sosyoloji bölümüne kayıt yaptırmış ve henüz birkaç gündür derslere girip çıkan heyecanlı bir sosyoloji öğrencisi olarak yeni yeni kaynaştığı birkaç arkadaşıyla ders çıkışında Taksim'e gitmişlerdi. AKM'nin (Atatürk Kültür Merkezi) önünden Taksim Anıtına doğru yürürlerken, yürüyüş mesafelerine göre sol çaprazda kalan ve ilk bakışta arı kovanına benzettikleri insan selini fark edince bir hayli şaşırmışlardı. Bunca insanı bir arada ve hiç kesilmeyen bir kaynaktan sürekli akarcasına ilk kez görüyorlardı. Çok geçmeden onlar da kapılmıştı bu akışa. Nehirlerden akıp okyanuslara ulaşan suların şaşkınlığı vardı üzerlerinde. Yürürlerken dikkatlerini ilk çeken şey, birbirlerinin gözlerine bakmadan, çoğunlukla vitrinlere göz gezdiren ya da yanındakilerle sohbet ederek yürüyen bu insanların nasıl olup da birbirlerine çarpmadan ve rahatsız olmadan rahat hareket edebildikleri oldu. Sonrasında gözleri kahve çeşitleri sunan mekânlara ilişti. Yan yana, değişik dillerden isimler verilmiş mekânlardı buralar ve önlerinde giyimlerinden, ten renklerinden ve konuşmalarından anlaşıldığı üzere değişik uluslardan insanlar oturuyorlardı. Bu kadar kalabalığı ve insan çeşitliliğini ilk kez görüyor olmaları şaşkına çevirmişti bizimkileri. Bu şaşkınlıktan kurtulmaya çalışırlarken Nilüfer'in aklına daha ilk derste,

Sosyolojiye Giriş derslerine gelen hocalarının (Sabahattin Hoca) sorduğu soru geldi aklına; “kafede oturan bir grup insana baktığınızda, o insanlar size ne anlatır?” Soruyu tam olarak anlayamamışlardı, cevap verememişti kimse. Hocaları sözüne devam etmişti:

Sanırım böyle bir soruyu hiç düşünmediniz ya da sosyolog gözüyle bakmadınız etrafınıza. Bir kafenin önünde oturan insanlar bize çok şey anlatırlar aslında... Mesela, onları sayabilirsiniz, sayıları bellidir. Sonra cinsiyet ve yaş dağılımını fark edebilirsiniz ya da konuştukları dillerinden hangi ulustan olduklarını anlayabilirsiniz. Zayıflık, şişmanlık gibi dış görünüşlerini kategorileştirebilirsiniz. Giyim tarzlarına göre de yorumlarda bulunabilirsiniz; kimisi pahalı kıyafetler giyinmiştir, kimisi daha mütevazı, kimisi renkli giyinmiştir, kimisi daha sade, kimisi yüzük takmıştır (nişanlı ya da evli olabilir), kimisi takmamıştır. Birbirleriyle konuşma şekillerine, diyaloglarına ve vücut dillerine bakarak ne kadar yakın ya da samimi olduklarına karar verebilirsiniz. İyi gözlemlerseniz sipariş vermelerini, sıraya geçmelerindeki düzeni ya da düzensizliği, çalışanlarla etkileşim biçimlerinden bazı müşterilerin çalışanları tanıdığını görebilirsiniz. Kısaca, kafede oturan insanlara bakarak toplumla ilgili birtakım ipuçlarına ulaşabilirsiniz. İşte bu ipuçlarını keşfedebilmek ‘sosyolojik bakabilmeyi’, sosyolojik bakabilmek de sosyoloji bilmeyi gerektirir.

Nilüfer anlatılanların cazibesine kapılarak daha o gün kararını vermişti; sosyolojik bakabilmeyi öğrenecekti. Bir sonraki derste de, ‘iyi ki sosyoloji bölümünü tercih etmişim’ diye geçirdi içinden, arkadaşlarına kaçamak bir bakış fırlattıktan sonra. Derste en öne oturmuş, hocasının tahtaya yazdığı şu başlığı defterine aktarmaktaydı:

Kaynakça

- Abasıyanık, S. F., (2015b), *Mahalle Kahvesi*, 5. Baskı, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Abasıyanık, S. F., (2015a), *Alemdağ'da Var Bir Yılan* 6. Baskı, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Abasıyanık, S. F., (2016), *Lüzumsuz Adam*, 5. Baskı, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Adak, N. (2016). "Sağlık Sosyolojisinin Temel Kavramları", *Sağlık Sosyolojisi*, Ed(ler): M. Özben- İ. Öz, Erzurum: ATA-AÖF Yayınları.
- Akbulut, S. (2012). "Gerçekten Eşit miyiz? Acı(ma), Zayıf Gör(me) ve Yok Say(ma) Ekseninde Engelli Ayrımcılığı", Der(ler): Kenan Çayor-M. Ayan Ceyhan, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Bauman, Z. (2010). *Sosyolojik Düşünmek*, Abdullah Yılmaz, 7. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2011a). *Postmodern Etik*, Çev: Alev Türker, 2. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2011b). *Yaşam Sanatı*, Çev: Akın Sarı, İstanbul: Versus Kitap
- Bauman, Z. (2012). *Akışkan Modern Dünyadan 44 Mektup*, Çev: Pelin Sıral, İstanbul: Habitus Yayıncılık.
- Bauman, Z. (2013). *Postmodernizm ve Hoşnutsuzlukları*, Çev: İsmail Türkmen, 2. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2014). *Parçalanmış Hayat: Postmodern Ahlak Denemeleri*, Çev: İsmail Türkmen, 2. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- Bauman, Z. (2016a). *Modernite ve Holokaust*, Çev: Süha Sertabiboğlu, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Bauman, Z. (2016b). *Özgürlük*, Çev: Kübra Eren, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Beck, U. (2011). *Risk Toplumu: Başka Bir Modernliğe Doğru*, Çev: Kazım Özdoğan-Bülent-Doğan, İstanbul: İthaki Yayınları.
- Boym, S. (2008). *Nostaljinin Geleceği*, Çev: Ferit Burak Aydar, İstanbul: Metis Yayınları.
- Bozkurt, V. (2011). *Değişen Dünyada Sosyoloji*, 5. Baskı, Bursa: Ekin Yayınları.
- Burcu, E. (2015). "Yaşa ve Engelliliğe Bağlı Toplumsal Eşitsizlikler", *Toplumsal Eşitsizlikler*, Ed: Mevlüt Özben, Erzurum: ATA-AÖF Yayınları.
- Bruckner, P. (2006). *Masumiyetin Ayartıcılığı*, Çev: Hamdi Tuncer, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bruckner, P. (2012). *Ömür Boyu Esenlik*, Çev: Birsal Uzma, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bourse, M. (2009). *Mezelliğe Övgü*, Çev: Işık Ergüden, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Brown, W. (2010). *Tarihten Çıkan Siyaset*, Çev: Emine Ayhan, İstanbul: Metis Yayınları.
- Chesneaux, J. (2015). *Zamanı Yaşamak*, Çev: Münir Cerit, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Çam, E. (1990). *Siyaset Bilimine Giriş*, İstanbul: Der Yayınları.
- Deveci, A. (2013). "Kentlerin Kökeni ve Tarihi", *Kent Sosyolojisi*, Ed: Fatime Güneş, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Dirlik, A. (2012). *Küreselleşmenin Sonu mu?*, Çev: İsmail-Kovacı-Veyssel Batmaz, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Dobbelaere, K. (2012). "Sekülerleşmenin Anlamı ve Kapsamı", Çev: M.S. Ünal, *Din Sosyolojisi: Çağdaş Gelişmeler*, Der: Peter, B. Clarke, İstanbul: Metis Yayınları.
- Eagleton, T. (2012). *Hayatın Anlamı*, Çev: Kutlu Tunca, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Ersöz, A. G. (2016). *Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi*, Ankara: Anı Yayınları.

- Estes, C. P. (2012). *Kurtlarla Koşan Kadınlar: Vahşi Kadın Arketipine Dair Mit ve Öyküler*, Çev: Hakan Atalay, 6. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Fichter, J. (2011). *Sosyoloji Nedir*, Çev: Nilgün Çelebi, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Foucault, M. (2005). *Özne ve İktidar*, Çev: Işık Ergüden-Osman Akınhay, 2. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Furedi, F. (2014). *Korku Kültürü: Risk Almanın Riskleri*, Çev: Barış Yıldırım, 2. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Giddens, A. (2008). *Sosyoloji*, Yay Haz: Cemal Güzel, İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Giddens, A. (2012). *Modernliğin Sonuçları*, Çev: Ersin Kuşdil, 5. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Goffman, E. (2014). *Damga: Örselenmiş Kimliğin İdare Edilişi Üzerine Notlar*, Çev: Ş. Geniş-L. Ünsaldı, 2. Baskı, Ankara: Heretik Yayınları.
- Gökalp, E. (2012). "Kültür: Antropolojik Yaklaşımlar", *Kültür Sosyolojisi*, Ed(ler): Ali Ergur-Emre Gökalp, 2. Baskı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Göze, A. (2000). *Siyasal Düşünceler ve Yönetimler*, 9. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları.
- Gül, H. (2012). "Kentleşme, Çevre, Yerel Politika ve Sürdürülebilirlik", *Çevre Sosyolojisi*, Ed: Muammer Tuna, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Güllüpcinar, F. (2013). "Kent Kuramları", *Kent Sosyolojisi*, Ed: Fatime Güneş, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Han, B. C. (2015). *Yorgunluk Toplumu*, Çev: Samet Yalçın, İstanbul: Açılım Kitap.
- Han, B. C. (2015). *Şiddetin Topolojisi*, Çev: Dilek Zaptçioğlu, İstanbul: Metis Yayınları.
- Hançerlioğlu, O. (1993). *Felsefe Sözlüğü*, 9. Baskı, İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Hard. M&Negri, A. (2011). *Çokluk: İmparatorluk Çağında Savaş ve Demokrasi*, Çev: Barış Yıldırım, 2. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- Hefner, R. W. (2012). "Dünyada Din ve Modernlik", Çev: M. S. Ünal, *Din Sosyolojisi: Kuram ve Yöntem*, Der: Peter, B. Clarke, İstanbul: Metis Yayınları.
- Jensk, (C. (2007). *Altkültür*, Çev: Nihal Demirkol, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Karatani, K. (2008). *Transkritik*, Çev: Erkan Ünal, İstanbul: Metis Yayınları.
- Kippenberg, H. G. (2012). "Max Weber: Din ve Modernleşme", Çev: N. S. Kılıç, *Din Sosyolojisi: Kuram ve Yöntem*, Der: Peter, B. Clarke, İstanbul: Metis Yayınları.
- Kottak, C. P. (2002). *Antropoloji: İnsan Çeşitliliğine Bir Bakış*, Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Kumar, K. (2004). *Sanayi Sonrası Toplumdan Postmodern Topluma Çağdaş Dünyanın Yeni Kuramları*, Çev: Mehmet Küçük, 2. Baskı, Ankara: Dost Yayınları.
- Kurt, A. (2017). "Toplum ve Din", *Sosyoloji*, Der: İhsan Sezal, İstanbul: Beta Yayınları.
- Layder, D. (2006). *Sosyolojiye Teoriye Giriş*, Çev: Ümit Tatlıcan, İstanbul: Küre Yayınları.
- Lindemann, M. (2013). *Erken Modern Avrupa'da Tıp ve Toplum*, Çev: Mehmet Doğan, İstanbul: Bogaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Macionis, J. J. (2012). *Sosyoloji*, Çev Ed: Vildan Akan, İstanbul: Nobel Yayınları.
- Mann, T. (2015), *Büyülü Dağ I*, Çev: iris Kantemir, 9. Baskı, İstanbul: Can Yayınları.
- Mills, C. W. (2016). *Sosyolojik Tahayyül*, Çev: Ömer Küçük, İstanbul: Hil Yayınları.
- Mumford, L. (2013). *Tarih Boyunca Kent*, Çev: Gürol Koca&Tamer Tosun, 2. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Özben, M. (2013). "Sosyoloji Nedir?", *Sosyolojiye Giriş*, Ed: M. Özben, Erzurum: ATA-AÖF Yayınları.
- Özben, M. (2016). "Risk Toplumu ve Sağlık", *Sağlık Sosyolojisi*, Ed(ler): M. Özben- İ. Öz, Erzurum: ATA-AÖF Yayınları.
- Paden, E. W. (2012). "Durkheim'ın Din Araştırması ve Öğretisi Yeniden Değerlendirme", Çev: Abdurrahman Kurt, *Din Sosyolojisi*:

- Kuram ve Yöntem*, Der: Peter, B. Clarke, İstanbul: Metis Yayınları.
- Pessoa, F. (2016). *Huzursuzluğun Kitabı*, Çev: Saadet Özen, 16. Baskı, İstanbul: Can Yayınları.
- Poe, E. A. (2017). *Kuzgun*, Çev: Oğuz Baykara, İstanbul: Everest Yayınları.
- Ritzer, G. (2011). *Büyüsü Bozulmuş Dünyayı Büyülemek*, Çev: Şen Süer Kaya, 2. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Ritzer, G. (2011). *Küresel Dünya*, Çev: Melih Pekdemir, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Ritzer, G. (2013). *Çağdaş Sosyoloji Kuramları*, Çev: Irmak Ertuna Howison, 4. Baskı, Ankara: deki Yayınları.
- Robbins, T. (2015). *Parfümün Dansı*, Çev: Belkıs Çorakçı Dişbudak, 30. Basım, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Sezal, İ. (2017). "Toplum ve Şehirleşme", *Sosyoloji*, Ed: İhsan Sezal, İstanbul: Beta Yayınları.
- Sezgin, D. (2011). *Tibbileştirilen Yaşam Bireyselleştirilen Sağlık*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Sezgin, D. (2016). "Gündelik Yaşamın Tibbileştirilmesi", *Sağlık Sosyolojisi*, Ed(ler): M. Özben- İ. Öz, Erzurum: ATA-AÖF Yayınları.
- Slattery, M. (2012). *Sosyolojide Temel Fikirler*, Çev: Ümit Tatlıcan-Gülhan Demiriz, 5. Baskı, Bursa: Sentez Yayınları.
- Somay, B. (2012). "Ayrıarak Birleştirmek Mümkün müdür?", *Ayrımcılık: Çok Boyutlu Yaklaşımlar*, Der(ler): Kenan Çayor-M. Ayan Ceyhan, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Swartz, D. (2011). *Kültür ve İktidar*, Çev: Elçin Gen, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Tanilli, S. (1989). *Nasıl Bir Demokrasi İstiyoruz?*, 4. Baskı, İstanbul: Say Yayınları.
- Taylor, C. (2014). *Seküler Çağ*, Çev: Dost Körpe, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Tanpınar, A. H. (2015). *Huzur*, 24. Baskı, İstanbul: Dergah Yayınları.
- Timurturkan, M. (2016). "Tıp Tarihi ve Kurumu", *Sağlık Sosyolojisi*, Ed(ler): M. Özben- İ. Öz, Erzurum: ATA-AÖF Yayınları.
- Tomlison, j. (2013). *Küreselleşme ve Kültür*, Çev: Arzu Eker, 2. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- Turhanoglu, A. F. K. (2013). "Türkiye'nin Kentleşme Deneyimi", *Kent Sosyolojisi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Turner, J. H., Beeghley. L., Powers, C. H. (2012). *Sosyolojik Teorinin Oluşumu*, Çev: Ümit Tatlıcan, 2 Basım, Bursa: Sentez Yayıncılık.
- Türk, B. H. (2015). "Şiddete Meyyalım Vallahi Dertten: Hegemonik Erkeklik ve Şiddet", *Şiddetin Cinsiyetli Yüzleri*, Der: Betül Yarar, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Uğur, A.&Naçaoğlu, H. (2012). "Kültür, Kültürel Haklar ve Toplumsal Kimlikler", *Kültür Sosyolojisi*, Ed(ler): A.Ergur&E. Gökalp, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Yarar, B. (2015). "Yakın İlişki İçinde Şiddet'i Feminist Bakışla Yeniden Düşünmek", *Şiddetin Cinsiyetli Yüzleri*, Der: Betül Yarar, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Zeldin, T. (2014). *İnsanlığın Mahrem Tarihi*, Çev: Elif Özsayar, 5. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Zileli, I. (2017). *Gölgesinde*, İstanbul: Evererst Yayınları.
- Zizek, S. (2011). *Ahir Zamanlarda Yaşarken*, Çev: Erkan Ünal, İstanbul: Metis Yayınları.